

Distanční vzdělávání na jaře a podzim 2020: Pohled rodičů

report z longitudinálního výzkumu *Život během pandemie*

Zpracováno pro vzdělávací organizaci Učitel naživo a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR

**učitel
naživo**

**MS
MT**
MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PAQ
RESEARCH

O projektu Život během pandemie

Výzkum a jeho účel:

Data z této zprávy pocházejí z výzkumného projektu *Život během pandemie*, na kterém se podílí PAQ Research, iniciativa IDEA AntiCovid a data sbírá agentura NMS. Cílem longitudinálního výzkumu je shromáždit data o tom, jak se vyvíjí chování a postoje Čechů během epidemie koronaviru. Každé 2 týdny oslovujeme vzorek stejných cca 2500 respondentů.

Tento report shrnuje zjištění ze 17. vlny výzkumu, která ve spolupráci s organizací **Učitel naživo** a **Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ČR (MŠMT)** zkoumala postoje rodičů k distanční výuce. Do vzorku je zařazeno **405 rodičů a vychovávajících členů domácnosti** s dětmi na základní a střední škole. Report zpracovali sociologové výzkumné společnosti PAQ. Na 17. vlně projektu *Život během pandemie* se podílí:

PAQ Research	vedení výzkumu, analýzy a interpretace dat
IDEA AntiCovid	konzultace, finanční podpora celého projektu
Agentura NMS	sběr dat na panelu ČNP
Učitel naživo	podpora 17. vlny sběru – oblast vzdělávání
MŠMT	podpora 17. vlny sběru – oblast vzdělávání

Vzorek:

Do reportu je zařazeno N=405 rodičů a vychovávajících členů domácnosti s dětmi na ZŠ a SŠ. Vychovávajícím členem se rozumí člověk, který je minimálně o 5 let starší než dané dítě a učí se s ním (cca 10 % vzorku tvoří prarodiče v multigeneračních domácnostech, výrazně starší sourozenci apod.).

Sběr dat:

Sběr dat realizuje na zadání PAQ Research agentura NMS (člen SIMAR) na Českém národním panelu. Výzkum je kvótně reprezentativní pro populaci ČR, ale kvůli metodice se ho mohou účastnit jen respondenti s připojením k internetu.

Statistické odchylky:

Statistická odchylka u výsledků pro celý vzorek výzkumu (N=405) se pohybuje mezi +/- 2 p. b. u výroků s malou četností a +/- 5 p. b. u výroků s vyšší četností. Statistická chyba u podskupin respondentů (např. dle vzdělání a typu školy) je vyšší a výsledky je nutno brát jako orientační.

Reprezentativita:

Náš vzorek kopíruje složení populace rodičů z hlediska

- kraje, velikosti obce bydliště (přesně)
- pohlaví, vzdělání, věku respondenta (hrubě)

Shrnutí hlavních zjištění

Hodnocení distanční výuky:

- Více než polovina rodičů (53 %) říká, že se distanční vzdělávání jejich dětí od jara zlepšilo a jen 15 %, že se zhoršilo. Přitom ve stejné otázce (na desetibodové škále) hodnotí stejná skupina rodičů distanční vzdělávání v listopadu kritičtěji než v březnu. Tento paradox lze vysvětlit tím, že narostla kritičnost rodičů. Kvalita distančního vzdělávání možná v řadě případů narostla – rodiče by ale zpětně i začátek distančního vzdělávání na jaře hodnotili hůře než tenkrát.
- Obecně kritičtěji k vývoji distančního vzdělávání jsou rodiče s nižším vzděláním, z chudších rodin a mimo Prahu. Mírně kritičtěji jsou také ti, kteří již na jaře byli na hůře hodnocených školách (retrospektivně by jejich kvalitu asi dnes hodnotili ještě hůře). Tyto typy rodičů častěji říkají, že distanční vzdělávání se nezlepšilo. Naznačuje to, že v distančním vzdělávání dochází k rozevírání nůžek mezi školami, které se na ně adaptují stále lépe a těmi, které stagnují.
- Rodiče spíše pozitivně hodnotí většinu aspektů práce učitelů. Klíčové jsou však dvě kategorie. První jsou vlivná pozitiva – tedy faktory, které rodiče vnímají dobře a mají významný vliv na celé jejich vnímání distanční výuky. Mezi ty patří komunikace učitelů s dětmi – zadávání úkolů, přednášení výkladu. Druhou kategorií jsou potenciální vlivné slabé stránky – rodiče jsou v nich kritičtěji, a také souvisí s vnímáním distanční výuky. Sem patří například hodnocení, zda výuka není přeplněná fakty, což vadí zejména rodičům s dětmi ve vyšších stupních vzdělání. To potvrzuje výsledky dřívějšího výzkumu PAQ Research, v němž si rodiče na předimenzovanost kurikula stěžovali. Provzdušnění kurikula zejména na 2. stupni ZŠ je také jedním z cílů Strategie 2030+ ve vzdělávání.

Problém motivace dětí v distanční výuce a českém školství:

- Problémem distanční výuky není ani tak konkrétní didaktický přístup jednotlivých učitelů, ale možná ztráta motivace. Většina rodičů říká, že jejich děti jsou v distanční výuce méně motivované než v té běžné a 25 % říká, že jsou určitě méně motivované. Motivace může přitom úzce souviset s tím, kolik se toho děti naučí. Zahraničí analýzy také ukazují, že dlouhodobý pokles angažovanosti žáků je jedním z největších [rizik distanční výuky](#).
- Problém v malé schopnosti motivovat žáky v distanční výuce může souviset i s tím, že se jedná o jednu ze slabších profesních stránek českých učitelů. Problém může být i v pregraduální přípravě a systému provázení a uvádění začínajících učitelů do profese. Analýzy dat TALIS totiž ukazují, že začínající čeští učitelé si např. oproti finským kolegům méně důvěřují v tom, že dokáží dětem vysvětlit, proč má smysl se učit, přesvědčit je, že mohou dosáhnout dobrých výsledků a motivovat žáky bez zájmu o učení.
- Možnosti k zlepšení motivace dětí jsou ale i na straně rodičů. Polovina rodičů a vychovávajících členů v našem výzkumu nedokázala v otevřené otázce odpovědět, co motivuje jejich děti k učení a další řekli, že je nemotivuje nic. Data ukazují, že rodiče, kteří vnímají slabou motivaci svých dětí častěji volí represivní metody. Jakkoli je zde těžké vysledovat kauzalitu – co je důvod a co následek.

Shrnutí hlavních zjištění

Technika jako bariéra:

- Již jarní výzkumy PAQ Research ukázaly, že až okolo 8 % dětí mělo přístup k distanční výuce výrazně omezen nedostatečnou technikou. V podzimním výzkumu 11 % rodičů hodnotí jako velmi špatné (známky 0 až 3 na škále 0-10) podmínky v oblasti konektivity – připojení dětí k internetu, jeho stabilita atd. A 9 % hodnotí jako velmi špatné hardwarové podmínky – dostatek počítačů v domácnosti a jejich vybavení.
- Výrazně častěji mají problémy s technickým vybavením děti z chudších a méně vzdělaných domácností. To může být jedna z příčin, proč jsou jejich rodiče kritičtější k vývoji distanční výuky (viz výše). Ale může se také jednat o souběh toho, že tyto děti mají horší technické podmínky a jejich školy navíc patří mezi ty, které se v distanční výuce od jara méně zlepšily. Souběh těchto faktorů upozorňuje na to, že distanční výuka může dále posílit nerovnosti v českém vzdělávání a měli bychom investovat do programů, které po normalizaci epidemiologické situace nerovnosti sníží (doučování, metodická a finanční podpora škol ve znevýhodněných oblastech, podpůrné profese).

Celkový pohled – faktory ovlivňující spokojenost s distanční výukou:

- Regresní analýza ukazuje, že ze všech faktorů významně a nejvíce ovlivňuje spokojenost rodičů s distanční výukou na straně školy to, jak učitel komunikuje s dětmi, zda jejich výuka není přehlcená a nakolik jsou jednotliví učitelé sladění. S hodnocením distanční výuky také významně souvisí pocit rodiče, zda jeho dítě neztrácí motivaci a technické překážky v domácnosti. Pozitivnější jsou vzdělanější rodiče. To, že vzdělání rodičů hraje roli i při kontrole všech zmíněných hodnotících a postojových faktorů naznačuje, že může být problém i v selektivitě českého vzdělávání (dětí méně vzdělaných rodičů častěji chodí do škol s horšími výsledky, vyšším nedostatkem učitelů a [horší připraveností na distanční výuku](#)).

Pokles volnočasových aktivit a duševní (ne)pohoda dětí:

- Exkluzivní otázky zadané MŠMT v 14-16. vlně výzkumu Život během pandemie ukazují na nárůst sociální izolace dětí. Počet dětí, které se týdně aktivně věnují sportu a umění propadly z 37 % (respektive 13 % na konci září) prakticky na nulu na začátku listopadu. Počet dětí, které se mimo školu scházejí s kamarády klesl z více než 70 % na konci září (v době počínajících restrikcí) na 33 % na začátku listopadu.
- Mírná většina rodičů (55 %) na začátku listopadu říkala, že jejich děti jsou méně šťastné a v pohodě než obvykle. Tažka 40 % neregistrovalo výraznou změnu a jen podle malé menšiny rodičů byly děti šťastnější. Hodnocení v listopadu je přitom kritičtější než na počátku restrikcí na začátku října.
- Horší hodnocení štěstí a pohody dětí (asi o 10 procentních bodů) mají rodiče těch dětí, které musely v druhé vlně epidemie výrazně redukovat svoji volnočasovou aktivitu. Řadu dopadů na duševní zdraví dětí přitom rodiče nemusí registrovat. Výzkum ale i tak naznačuje, že nárůst izolace může mít u některých dětí negativní dopad na duševní pohodu a zdraví.

Závěr a doporučení:

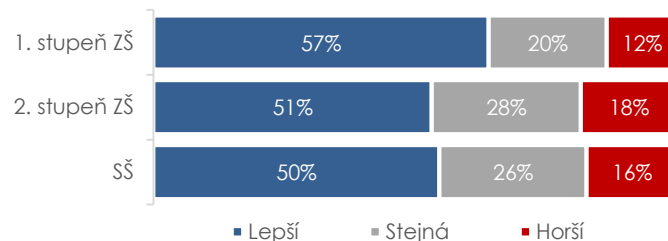
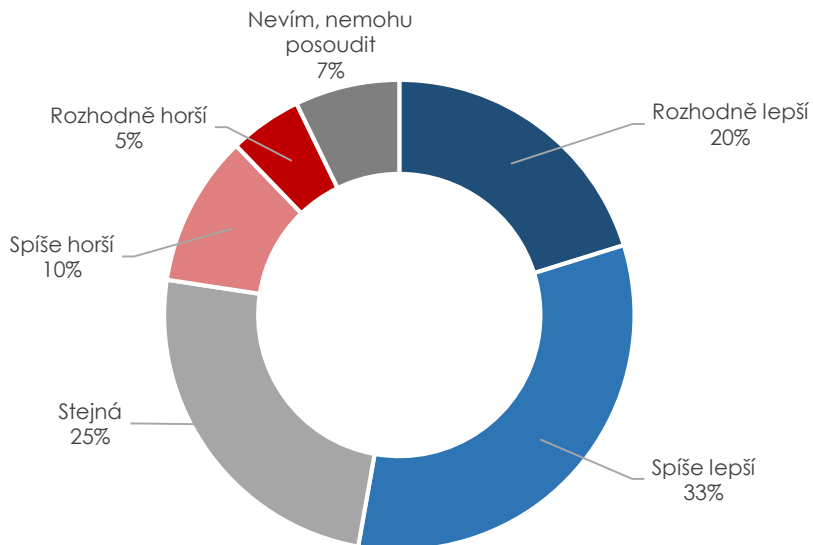
- Výzkum ukazující možné velké náklady uzavřeného školství není argumentem pro otevírání škol bez ohledu na epidemiologická rizika, ale ukazuje nutnost maximálně potlačit šíření koronaviru v ostatních oblastech (umožnit otevření škol) a zaměřit se na redukcí dopadů: tedy na programy doučování, zvyšování motivace a podporu volnočasových aktivit, vybavení a podporu dětí z nižších sociálních tříd.

Distanční vzdělávání a vývoj jeho kvality

Retrospektivní porovnání distanční výuky na jaře a na podzim

Pokud byste měl/a porovnat distanční výuku tohoto dítěte na jaře a nyní na podzim, je výuka nyní na podzim...

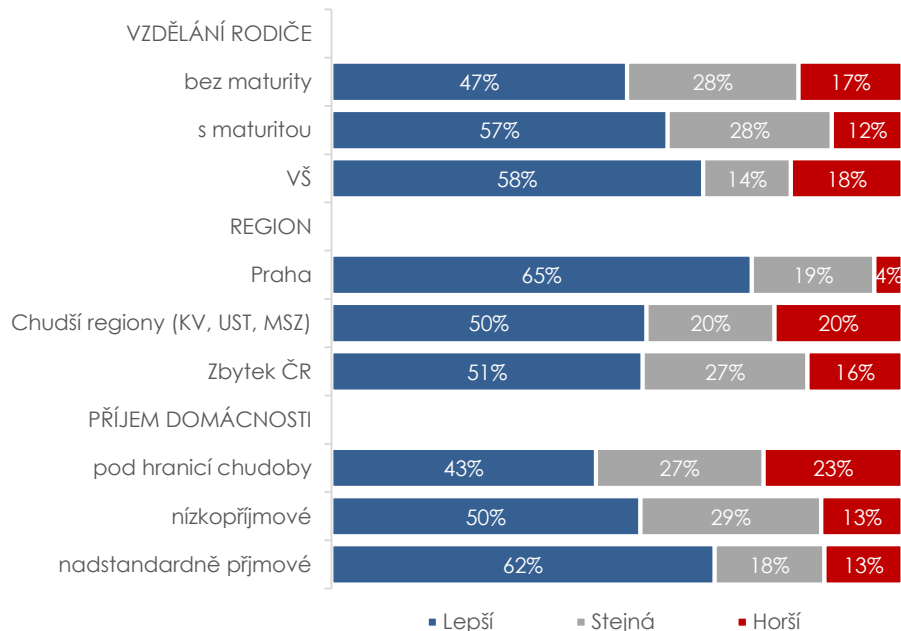
Více než polovina rodičů (53 %) v retrospektivním pohledu říká, že distanční výuka na podzim je lepší než na jaře. Zhruba 15 % vnímá, že se rozhodně či spíše zhoršila.

Je třeba upozornit, že retrospektivní pohled rodičů reflektuje reálný vývoj kvality distanční výuky, ale může do jisté míry odrážet i (ne)naplnění očekávání, vyšší zvyk či naopak únavu z domácího učení apod. V rámci reálného vývoje pak může reflektovat jak vývoj kvality ze strany školy, tak lepší nastavení procesů distanční výuky v rámci domácnosti.

Každý rodič referoval ve výzkumu o vybraném dítěti z jistého stupně školy. Třídění podle typu školy ukazuje, že zlepšení distanční výuky mírně častěji zaznamenávají rodiče s dětmi na 1. stupni. Tento výsledek je však orientační, protože je mj. zatížen tím, že zhruba 1/4 dětí studovala na jaře v nižším stupni studia.

Retrospektivní porovnání distanční výuky – skupiny rodičů

Pokud byste měl/a porovnat distanční výuku tohoto dítěte na jaře a nyní na podzim, je výuka nyní na podzim...

Retrospektivní hodnocení vývoje kvality distanční výuky se významně liší v socioekonomických a regionálních skupinách rodičů.

Rodiče s VŠ vzděláním, z nadstandardně příjmových rodin a z Prahy často (cca 60 %) říkají, že distanční výuka se od jara zlepšila. Naopak rodiče s nižším vzděláním, z rodin pod hranicí chudoby, a také z chudých regionů s často nižší výkonností vzdělávací soustavy (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj) jsou častěji kritičtí.

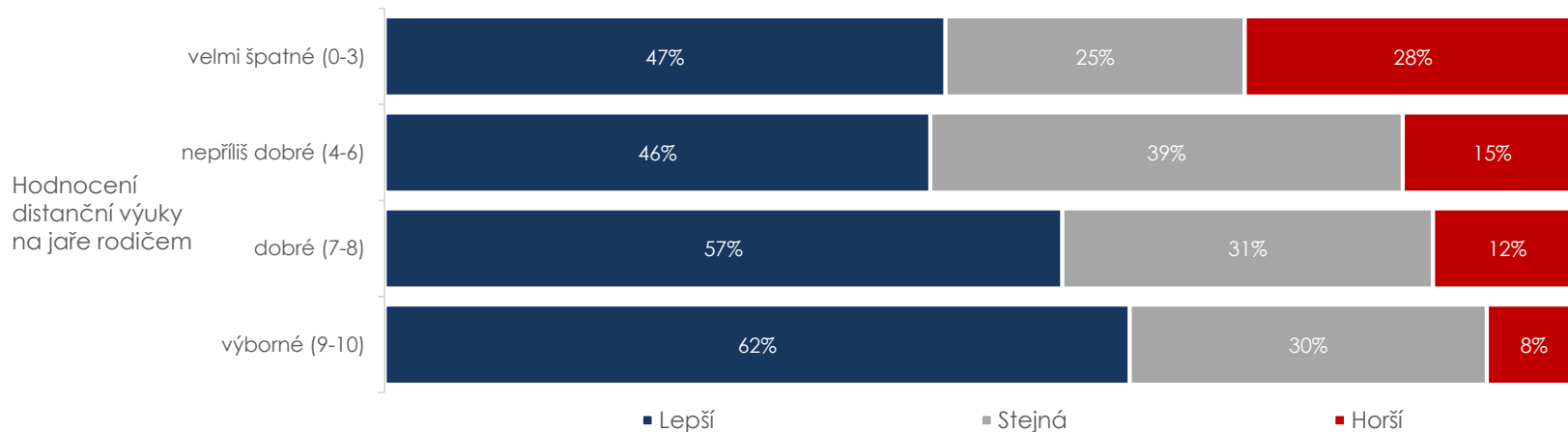
Tyto postoje mohou do jisté míry odrážet nerovnosti v českém vzdělávání. Děti z nižších sociálních tříd a z chudších regionů často chodí do základních a středních škol s horšími celkovými vzdělávacími výsledky, ale také s vyšším nedostatkem aprobovaných učitelů, horší ICT vybaveností, menší podporou zřizovatelů apod. Rodiče z nižších sociálních tříd a chudších regionů tak mohou čelit i různé kapacitě škol během roku vylepšovat svoje postupy distanční výuky, adoptovat nové technologie atd.

Rozdíl může být také v tom, že rodiny z nižších sociálních skupin častěji čelí bariérám v ICT vybavení a schopnosti pomáhat dětem ve výuce, kterou ani zlepšení distanční výuky na straně školy nemusí vylepšit.

Zlepšily se horší školy, nebo se rozevírají nůžky?

V panelovém výzkumu Život během pandemie jsme se již v dubnu 2020 při jamí vlně epidemie ptali na to, jak rodiče hodnotí distanční výuku svých dětí. Můžeme se tedy podívat, zda lidé, kteří byli k distanční výuce kritičtí, pocítují zlepšení. Srovnání ukazuje, že jisté zlepšení reportují všechny typy rodičů. Spíše se však zlepšuje hodnocení rodičů, kteří byli již na jaře spokojení. Ti, kteří hodnotili distanční výuku jako výbornou (známky 9 a 10 na desetibodové škále) v 62 % říkají, že se mírně zlepšila a jen v 8 %, že se zhoršila. Ti, kteří hodnotili na jaře výuku jako velmi špatnou (známky 0-3) v necelé polovině případů reportují zlepšení, ale ve 28 % další zhoršení. Do tohoto pocitu rodičů se může projevovat kromě vývoje distanční výuky například míra únavy z její nedostatečnosti a přenášení odpovědnosti na rodiče (v méně fungujících školách). Každopádně však výsledky naznačují, že v čase minimálně z pohledu rodičů nedochází k sblížení kvality distanční výuky, ale naopak, že již na jaře lépe připravené školy mohly svou distanční výuku dále zkvalitňovat, zatímco jinde více stagnuje.

Pokud byste měl/a porovnat distanční výuku tohoto dítěte na jaře a nyní na podzim, je výuka nyní na podzim...

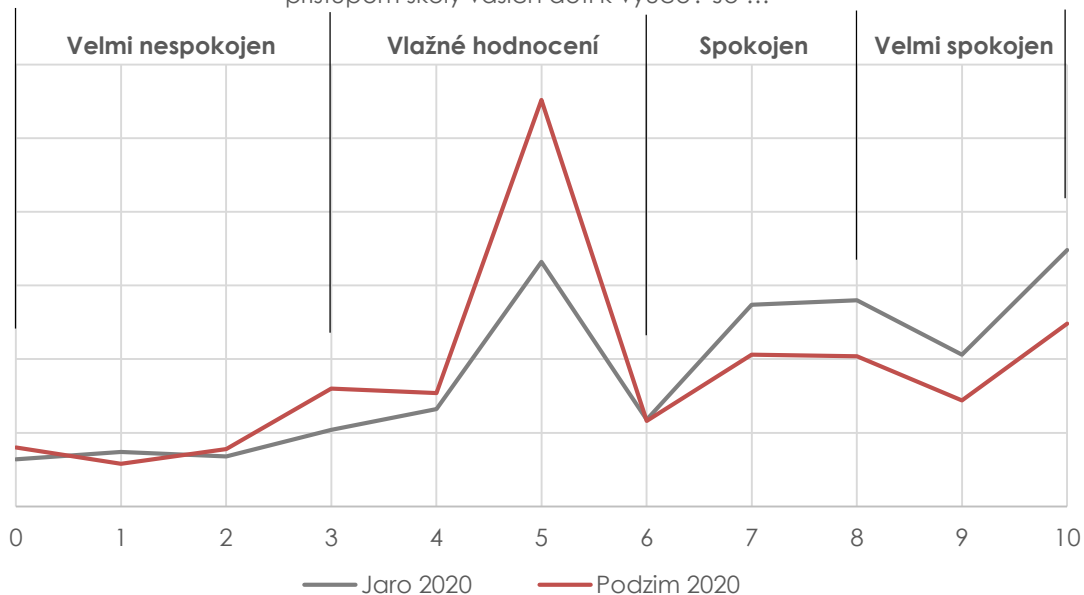

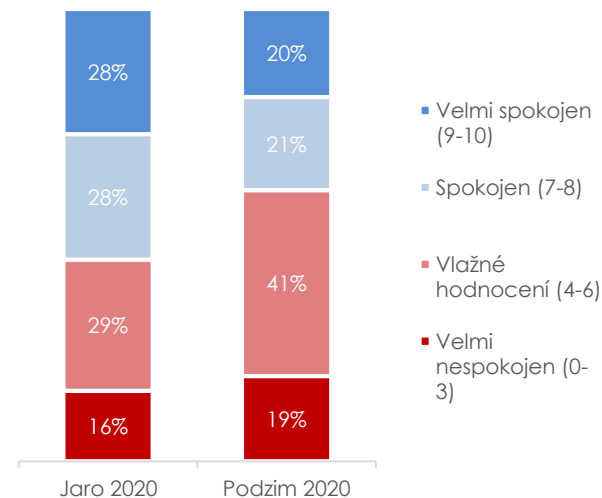
Hodnocení distanční výuky na jaře a na podzim

Shodných respondentů (N=405) jsme se ptali na hodnocení distanční výuky jejich dětí na jaře (v dubnu 2020) a nyní na podzim. Ačkoli v retrospektivní otázce rodiče říkají, že výuka se zlepšila, v porovnání hodnocení tehdy a nyní jsou spíše kritičtější. Škálu kategorizujeme podle metodiky tzv. NPS score – podle ní nejsou ti, kteří na 10bodové škále vybírají hodnoty 0-6, často příliš spokojeni. My v tomto hodnocení ještě oddělujeme výrazně negativní známky (0-3). Mezi jarem a podzimem ubylo respondentů, kteří jsou s výukou velmi spokojeni (známky 9 a 10) – z 28 na 20 %, mírně přibýlo velmi nespokojených (známky 0-3), ale zejména rodičů s vlažným hodnocením (4-6), kteří mají ke kvalitě výuky částečně kritický nebo neutrální vztah. Tento posun může být dán mimo jiné tím, že narostla kritičnost části rodičů a u jiných naopak polevil jarní zájem o distanční výuku. V retrospektivním hodnocení tedy vnímají jistá zlepšení a zpětně by byli i k jarní výuce kritičtější.

Uvedte prosím na škále 0-10, zda jste spokojeni se současným přístupem školy vašich dětí k výuce? Je ...*

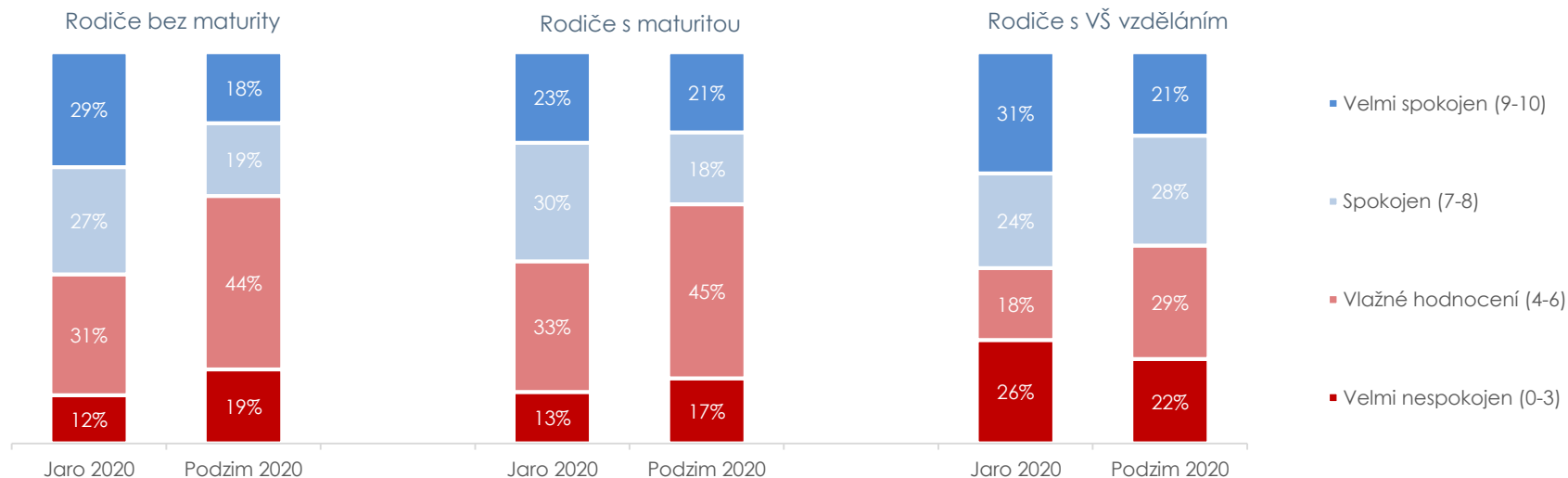
Kategorizace hodnocení typu NPS score (% rodičů)

Jak se liší hodnocení skupin rodičů

Podrobnější pohled na srovnání hodnocení kvality distanční výuky na 10bodové škále na jaře 2020 a nyní ukazuje, že oproti jaru narostla kritičnost zejména u rodičů s nižším vzděláním. Vzhledem k tomu, že tiito rodiče retrospektivně říkají, že kvalita distanční výuky se zlepšila, znamená to, že právě mezi rodiči s nižším vzděláním zřejmě narostla kritičnost (na jaře nemuseli doceňovat všechny problémy dlouhodobé distanční výuky) či rezignovanost (přesun od nadprůměrných hodnocení k vlažným známkám 4-6).

Kategorizace hodnocení typu NPS score (% rodičů)

Aspekty distanční výuky a jejich důležitost

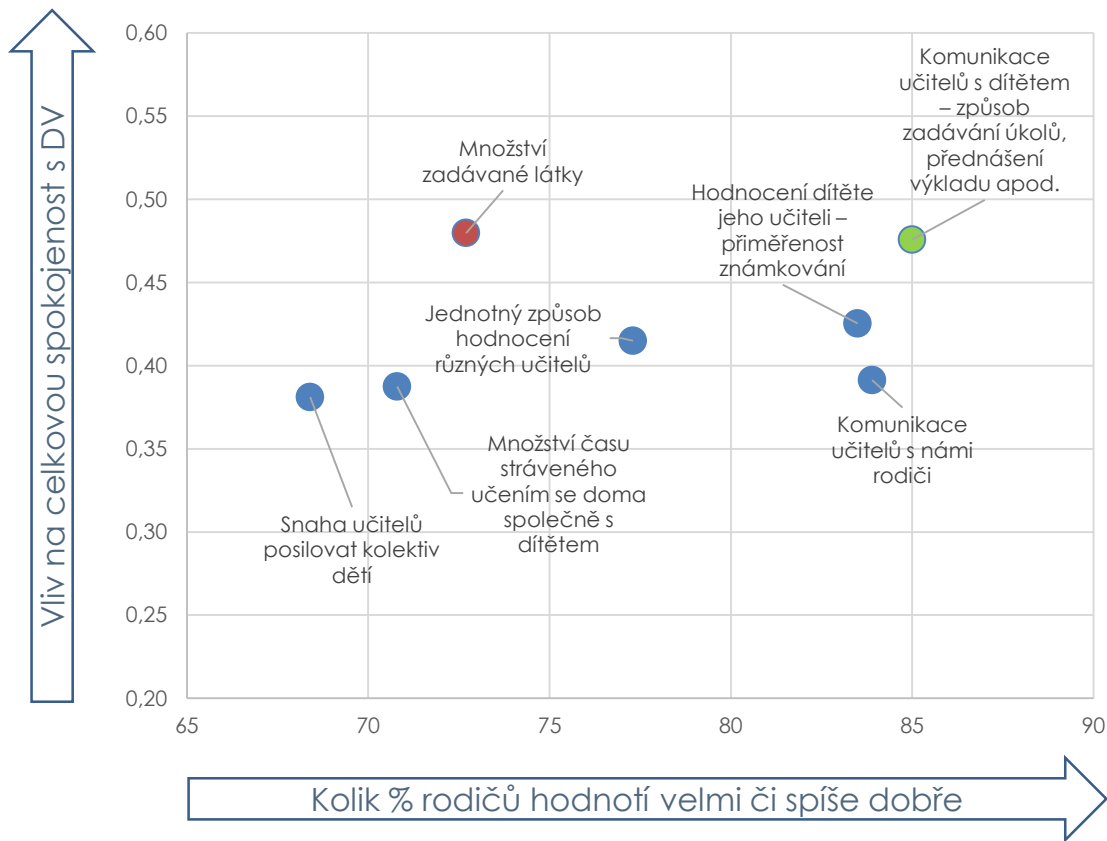

Hodnocení aspektů distanční výuky

V rámci aspektů distanční výuky je celkově lépe hodnocena komunikace učitelů s rodiči (velmi dobrá podle 30 % a velmi či spíše dobrá podle 84 %), komunikace rodičů s dítětem – tedy zadávání úkolů, přednášení (36 % velmi dobré, 86 % dobré), a většinově pozitivně je hodnocena i přiměřenost známkování. Kritičtější pohled mají rodiče například na množství zadávané látky. To je v souladu s dřívějšími výzkumy PAQ Research, kde řada rodičů toto množství označovala za příliš velké a zatěžující. Celkově je vidět, že existuje jistý nesoulad mezi relativně pozitivním hodnocením jednotlivých zkoumaných aspektů distanční výuky ze strany učitelů a jejím celkovým hodnocením. Konzistentnější vztah mají vzdělanější rodiče. Do celkového hodnocení se navíc promítají bariéry domácího vzdělání či pocit z (ne)motivovanosti dítěte. Viz analýza na straně 25.

Hodnocení aspektů distanční výuky

Tato analýza ukazuje, co jsou nejvýznamnější faktory, které ovlivňují spokojenost a případnou nespokojenost rodičů s distanční výukou. Na ose X je zobrazen podíl rodičů, kteří řekli, že jsou velmi či spíše spokojeni s daným aspektem distanční výuky. Na ose Y vidíme, jak spokojenost s tímto aspektem souvisí s celkovou spokojeností s distanční výukou.

Jako vlivné pozitivum podzimní distanční výuky lze označit *komunikaci učitelů s dětmi* (způsoby zadání, přednášení, výkladu online). Drtivá většina (85 %) rodičů je s těmito postupy více či méně spokojena (35 % je hodnotí jako velmi dobré). A toto hodnocení úzce souvisí s jejich celkovým vnímáním distanční výuky.

Vlivným a problematictějším aspektem je *Množství zadávané látky*. S jeho přiměřeností je spokojena menší část rodičů (73 % velmi či spíše, ale jen 23 % tento aspekt velmi dobře). Pocit rodičů z množství zadávané látky přitom úzce souvisí s tím, zda celkově rodič vnímá distanční výuku jako kvalitní.

Tento problém může mít dvě dimenze – rodičům může vadit přehlcenost výuky i to, že dětem je zadáváno málo. Výzkum PAQ Research na jaře 2020 ale ukázal, že takřka polovina rodičů si stěžovala na přehlcenost množstvím vyučované látky a jen menšina na nedostatek. Na problém přehlcenosti kurikula zejména na 2. stupni upozorňuje i vzdělávací Strategie 2030+ a není jen otázkou distančního vzdělávání – ale právě to mohlo rodiče na problém upozornit.

Hodnocení aspektů distanční výuky

Hodnocení se výrazně liší podle navštěvovaného stupně školy dítěte. Rodiče s dětmi na 1. stupni základní školy hodnotí většinu aspektů distanční výuky pozitivněji. Liší se zejména v pozitivním hodnocení komunikace učitelů s dětmi a s rodiči (jako velmi dobrou hodnotí komunikaci okolo 45 % z nich a jen 20-35 % rodičů s dětmi na vyšších stupních) a v tom, jak přiměřeně učitelé známkují. Vliv má také vzdělání rodiče. Rodiče s maturitou či vyšším vzděláním jsou obecně ve většině aspektů kritičtější. U dětí na prvním stupni se v klíčových aspektech rodiče s různým dosaženým vzděláním moc neliší. Vzdělanější rodiče jsou však výrazně kritičtější k výuce dětí na 2. stupni a střední škole, a to ve všech aspektech kromě „množství zadávané látky“. Rodiče s maturitou a s dětmi ve vyšších stupních považují různé aspekty výuky za „velmi dobré“ většinou jen v 15-20 % případů a ve zhruba 30-45 % hodnotí jednotlivé aspekty jako „velmi či spíše špatné“.

Kolik % rodičů hodnotí aspekt distanční výuky jako „velmi dobrý“ v rámci skupin
- podle stupně studované školy a vzdělání rodiče

	Komunikace učitelů s dítětem (zadávání, výuka, atd.)	Komunikace učitelů s rodiči	Hodnocení dítěte (přiměřenost známkování)	Množství času stráveného učením se s dítětem	Množství zadávané látky	Jednotný způsob hodnocení učitelů	Snaha učitelů posilovat kolektiv dětí
1. stupeň ZŠ	42	46	42	30	30	34	31
2. stupeň ZŠ	34	24	24	20	21	20	20
SŠ	30	20	18	22	18	12	14
první stupeň ZŠ - rodič bez maturity	44	50	41	34	36	40	41
první stupeň ZŠ - rodič s maturitou	42	43	43	26	25	30	24
druhý stupeň ZŠ či SŠ - rodič bez maturity	36	27	28	21	23	23	25
druhý stupeň ZŠ či SŠ - rodič s maturitou	29	19	17	20	18	12	11

Motivace dětí

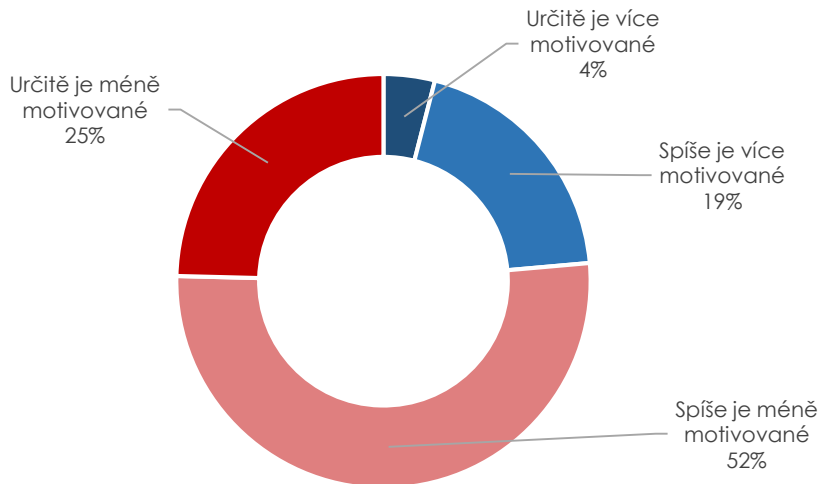
The logo for PAQR RESEARCH is positioned in the bottom right corner. It features the letters 'PAQR' in a bold, sans-serif font. The 'P' is dark blue, while the 'A', 'Q', and 'R' are yellow. Below 'PAQR', the word 'RESEARCH' is written in a smaller, yellow, all-caps sans-serif font. The logo is set against a background of stylized, grey, jagged mountain peaks.

PAQR
RESEARCH

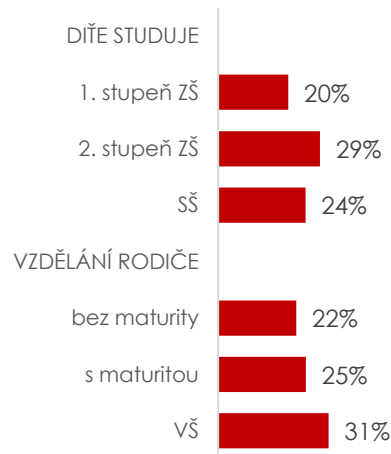
Motivace k učení během distanční výuky oproti normálu

Jen necelá čtvrtina rodičů (23 %) odpověděla, že jejich děti jsou více motivované (určitě či spíše) v distanční výuce než při standardní prezenční výuce. Kritická je přitom skupina 25 % rodičů, kteří své dítě považují za určitě méně motivované. Častěji výrazně nižší motivaci reportují rodiče s dítětem na 2. stupni ZŠ (29 %) a rodiče s vysokoškolským vzděláním (31 %). Do postojů k motivaci dětí se zřejmě projevuje i to, nakolik se na ní rodiče zaměřují a předpokládají vysoké aspirace a motivovanost svých dětí – tedy častěji vzdělanější rodiče. Rodiče s těmito předpoklady mohou být motivovaností svých dětí v distanční výuce zklamáni i proto, že nadhodnocují jejich motivovanost a aspirace během standardní výuky.

Myslíte si, že je toto dítě z vaší domácnosti více či méně motivované k učení než v době tradiční výuky ve školách?

Podíl rodičů, kteří si myslí, že jejich dítě je určitě méně motivované než v tradiční výuce

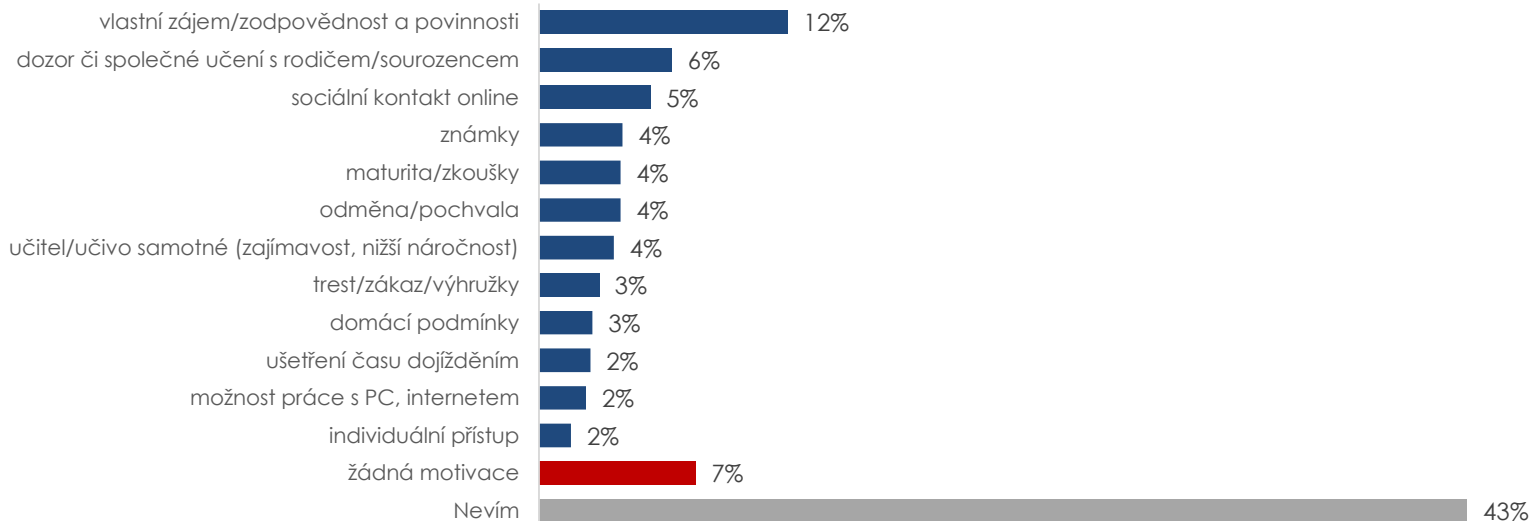

Co vaše děti motivuje k učení během distanční výuky – otevřená otázka

Rodičů jsme se otevřenou otázkou zeptali, co jejich dítě nejvíce motivuje k učení během distanční výuky. Ti, kteří odpověděli, nejčastěji hovořili o vlastním zájmu a zodpovědnosti dítěte (12 %). Mezi dalšími uváděnými faktory je společné učení s rodičem či sourozencem, udržování sociálních kontaktů a pragmatická motivace známkami, zkouškami či maturitou (na SŠ). Problematické ale je, že kromě 7 % rodičů, kteří řekli, že jejich děti nemají motivaci, 43 % uvedlo, že „nevím“, co jejich děti motivuje. Může to být posíleno tím, že se dotazujeme náhodného výběru rodičů (ne vždy toho, který se dítětem nejvíce učí). Ale tak velké zastoupení „nevím“ ve spontánní otázce vypovídá o tom, že velká část rodičů s dětmi reálně motivace neřeší a nerozumí jim.

Co byste řekl/a, že toto dítě z vaší domácnosti během období distanční výuky motivuje k učení nejvíce?

Strategie rodičů v motivaci dítěte v distanční výuce

Nejčastěji používané typy motivace lze popsat jako „reagující podporu“ – tedy strategie rodičů podporovat dítě zejména v učivu, které ho baví a čekat, až samo přijde, když potřebuje pomoc. Tyto věci dělá často okolo poloviny rodičů. Zhruba třetina říká, že do učení vlastně většinou zasahuje minimálně (34 %). Menší část rodičů aplikuje postupy, které by se daly nazvat „aktivním budováním učební autonomie“ – snaží se s dětmi hledat smysl a zajímavost látky, která ho nebaví (32 % rodičů to dělá často) či se snaží pomáhat dětem hledat smysl v učení samotném (29 %).

Jak často vy (a případně další rodič tohoto dítěte) následujícími způsoby motivujete své dítě, aby se doma učilo?

■ Často (téměř každý den)

■ Občas

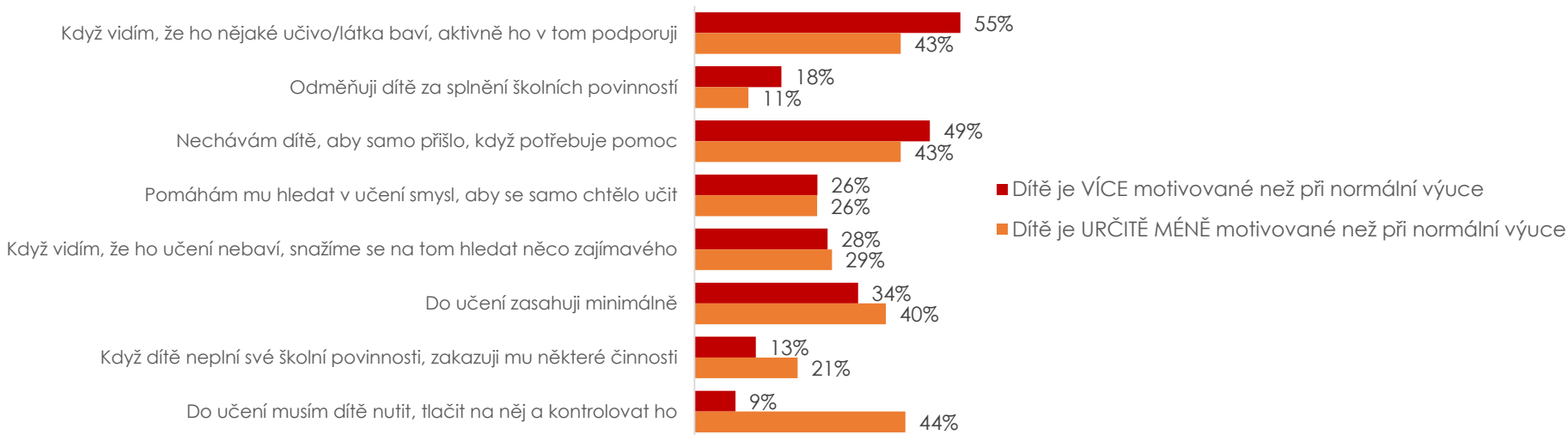
■ Pouze zřídka

■ Vůbec ne

Postoje rodičů k motivaci dítěte

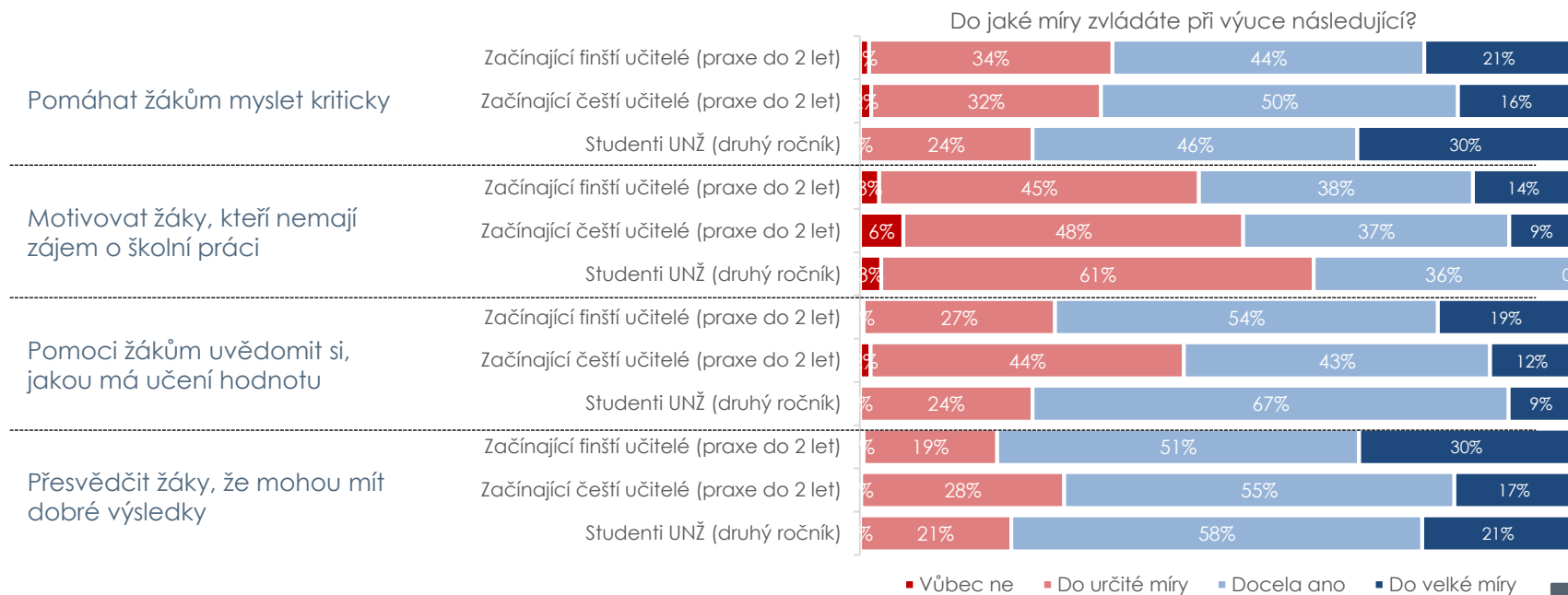
V postupech motivování dětí se výrazně liší rodiče, kteří si myslí, že jejich dítě je při distanční výuce více motivované (23 % rodičů) než v tradiční výuce od těch, kteří si myslí, že jejich dítě je určitě méně motivované (25 % rodičů). Rodiče, kteří považují svoje dítě za motivované, častěji využívají aktivní podporu, odměny a nechávají dítě „přijít na věci samo“. Rodiče málo motivovaných dětí více využívají zákazy, nucení a kontrolu učení. Ale je mezi nimi i více rezignovaných. Vztahy zde mohou jít oběma směry: rodiče represivním přístupem reagují na reálnou či domnělou nižší motivaci dítěte, ale nedostatečným zařazením pozitivních motivací a posilování autonomie učení (aby dítě vidělo v učení smysl) mohou motivaci dítěte omezovat.

Podíl rodičů, kteří daný postup používají často (takřka denně)
- PODLE TOHO, JAK HODNOTÍ MOTIVACE SVÉHO DÍTĚTE

Motivace dětí a profesní sebevědomí českých učitelů

Mezinárodní srovnání ukazuje, že někteří čeští učitelé si nedostatečně důvěřují v motivování žáků. Platí to přitom i pro začínající učitele – s praxí do 2 let. Začínající čeští učitelé si ve srovnání s finskými protějšky výrazně méně často říkají, že se jim daří motivovat žáky s nezájmem o školní práci, pomáhat žákům uvědomovat si hodnotu učení a přesvědčovat je, že mohou mít dobré výsledky. Mírný rozdíl je také v sebevědomí ve výuce ke kritickému myšlení. Rozdíl mezi začínajícími učiteli může ukazovat mimo jiné na jisté deficity pregraduální přípravy pedagogů v této oblasti. Končíci studenti 2. ročníku doplňujícího pedagogického studia Učitel naživo se na základě svých praxí více blíží finským začínajícím učitelům v profesní sebevědomí v rozvoji kritického myšlení, předávání hodnoty učení a schopnosti přesvědčit žáky, že mohou mít dobré výsledky. Ani oni si ovšem příliš nedůvěřují v tom, že zvládnou motivovat žáky s malým zájmem o školní práci.

Podmínky distanční výuky

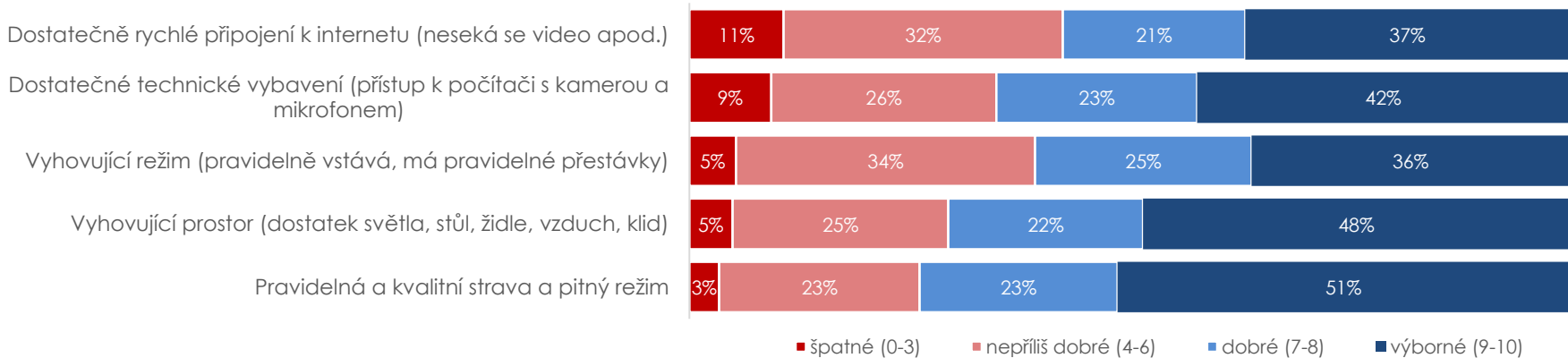

Podmínky k distanční výuce

Na škále 0 až 10 (0-špatné, 10-výborné) jsme zkoumali, jaké mají děti v rodinách podmínky k distanční výuce. Škála je opět rozdělena podle metodiky NPS score tak, že definuje hodnocení 0-6 jako problematická, a v rámci nich ještě zkoumáme, v kolika rodinách jsou podmínky vysloveně špatné (hodnoty 0-3). Z tohoto hlediska je největším problémem dostatečné připojení k internetu, které za špatné označuje 11 % rodičů. Na technické vybavení dítěte si takto stěžuje 9 % rodičů. Často se jedná o stejné rodiny. To je zhruba v souladu s dřívějšími výzkumy PAQ Research, které ukázaly, že zhruba 8 % dětí je z distanční výuky částečně vyřazeno kvůli nedostatku IT vybavení či připojení. Náš výzkum přitom probíhal online, takže v něm nejsou rodiny, kde dospělí členové nemají přístup k internetu.

Druhým problematickým faktorem, se kterým panuje spíše mírnější nespokojenost, je režim distanční výuky. Dohromady 39 % rodičů není zcela spokojena s režimem začátku výuky, přestávek apod. (známky 0-6).

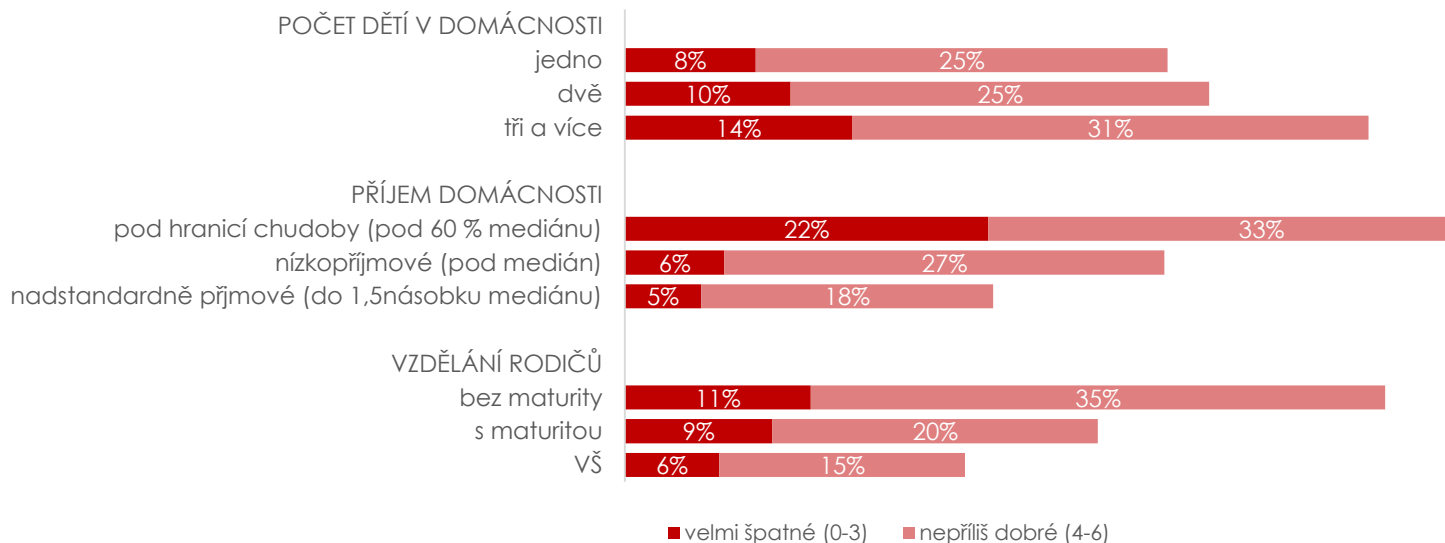
Do jaké míry má toto dítě zajištěno následující podmínky k distanční výuce?

Dostatečnost technického vybavení – skupiny rodičů

V některých podmínkách distanční výuky se výrazně liší skupiny rodičů. Například technické vybavení je velmi špatné u 22 % rodin pod hranicí chudoby a u zhruba poloviny z nich není optimální (známky 0-6). Velký problém je to také u rodičů bez maturity a v rodinách s více dětmi (ne na všechny se dostane počítač).

Do jaké míry má toto dítě zajištěno následující podmínky k distanční výuce? - TECHNICKÉ VYBAVENÍ

Klíčové faktory distanční výuky

Faktory spokojenosti s distanční výukou – regresní analýza

Regresní analýza ukazuje, že ze všech faktorů významně a nejvíce ovlivňuje spokojenost rodičů s distanční výukou na straně školy to, jak učitel komunikuje s dětmi, zda jejich výuka není přehlcená a nakolik jsou jednotliví učitelé sladění. S hodnocením distanční výuky také významně souvisí pocit rodiče, zda jeho dítě neztrácí motivaci a technické překážky v domácnosti. Pozitivnější jsou vzdělanější rodiče. Regresní analýza přitom zkoumá, nakolik zmíněné faktory souvisí se spokojeností přímo – tedy při očištění vlivu dalších významných proměnných. Lze tak například říci, že pocit rodiče z přiměřenosti zadávané látky diferencuje spokojenost i mezi rodiči, kteří se neliší (pocitovanou) motivovaností svého dítěte, technickými podmínkami či hodnocením dalších aspektů distanční výuky.

Očištěný vliv faktorů na celkové hodnocení výuky (významné faktory dle lineární regrese)

Metodická poznámka:

Graf ukazuje standardizované koeficienty Beta z lineární regrese. Predikovanou proměnnou je spokojenost rodiče s distanční výukou (0-100). Standardizovaný koeficient ukazuje posun na této škále, pokud se daný prediktor změní o svou směrodatnou odchylku. Pro laického čtenáře je důležité, že tato standardizace zaručuje porovnatelnost vlivu proměnných. Lze tak například říci, že pocit rodičů z množství zadávané látky je cca 2x významnější faktor hodnocení distanční výuky než jejich hodnocení jednotnosti přístupu učitelů apod.

Do regrese (stepwise forward) jsou zařazeny jen proměnné hodnocení distanční výuky, podmínek k ní, které mají při kontrole dalších faktorů významnou souvislost s hodnocením. Lze tak říci, že nad rámec těchto 7 faktorů již s hodnocením distanční výuky nesouvisí například to, jak rodič hodnotí další postupy učitele (snaha posilovat kolektiv, komunikace s rodičem, známkování atd.) a podmínky doma (například vyhovující prostor). Vlivným faktorem je hodnocení dostatečnosti stravy a pitného režimu, ale do regresní analýzy jsme jej nezařazovali, protože je to spíše proxy proměnná socioekonomického statusu, který v analýze kontrolujeme vzděláním.

Procento vysvětleného rozptylu = 61,1. Vzdělání rodičů a jejich hodnocení 6 klíčových aspektů a podmínek distanční výuky vysvětluje většinu spokojenosti-nespokojenosti s distanční výukou jako celkem.

Volnočasové aktivity a well-being dětí

The logo for PAQR RESEARCH is positioned in the bottom right corner. It features the letters 'PAQR' in a bold, sans-serif font. The 'P' is dark blue, while the 'A', 'Q', and 'R' are yellow. Below the letters, the word 'RESEARCH' is written in a smaller, yellow, all-caps sans-serif font. The logo is set against a background of stylized, grey, geometric mountain peaks.

PAQR
RESEARCH

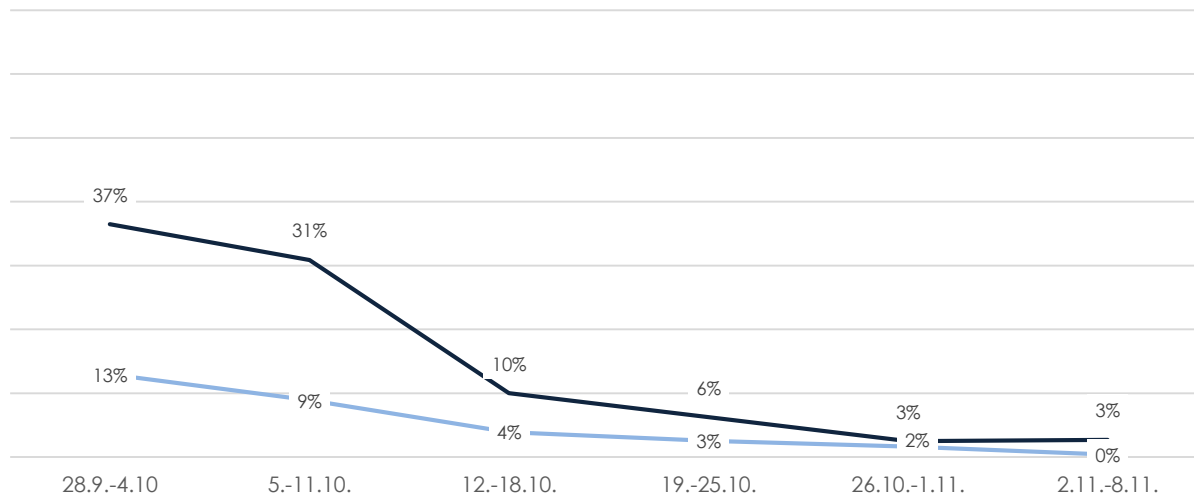
Změny volnočasových aktivit dětí – sport a kultura

Během podzimní vlny epidemie došlo k výraznému omezení sportovní a kulturní aktivity dětí. Ještě na konci září po prvních proti-epidemických omezeních odpovídalo 37 % rodičů, že jejich dítě chodí týdně na indoor či outdoor sportovní aktivitu či kroužek. Na začátku listopadu už to byla jen 3 %. Došlo také v výraznému poklesu uměleckých aktivit. Ještě na konci září docházelo týdně do uměleckého kroužku či aktivity, či chodilo do divadla/na filmy 13 % dětí. Tyto děti o svoje aktivity postupně takřka zcela přišly.

Sport a kultura

— Sportovní kroužek či aktivita
ve více lidech (uvnitř či
venku)

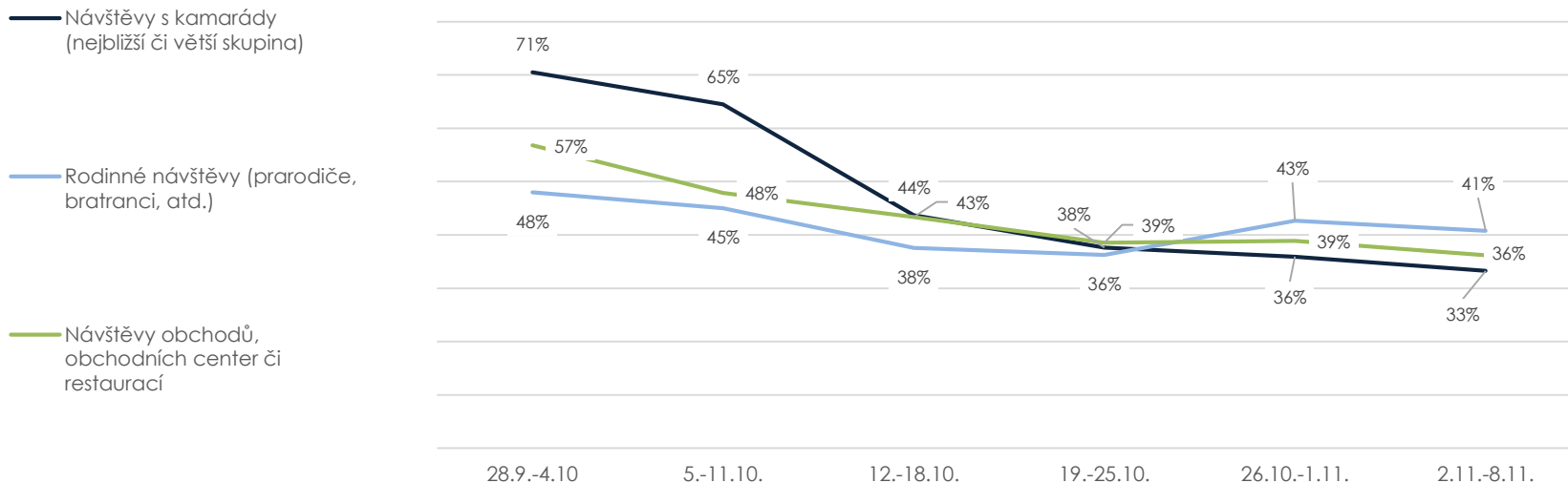
— Umělecký kroužek či aktivita,
návštěvy divadla / filmů

Změny volnočasových aktivit dětí – návštěvy a obchody

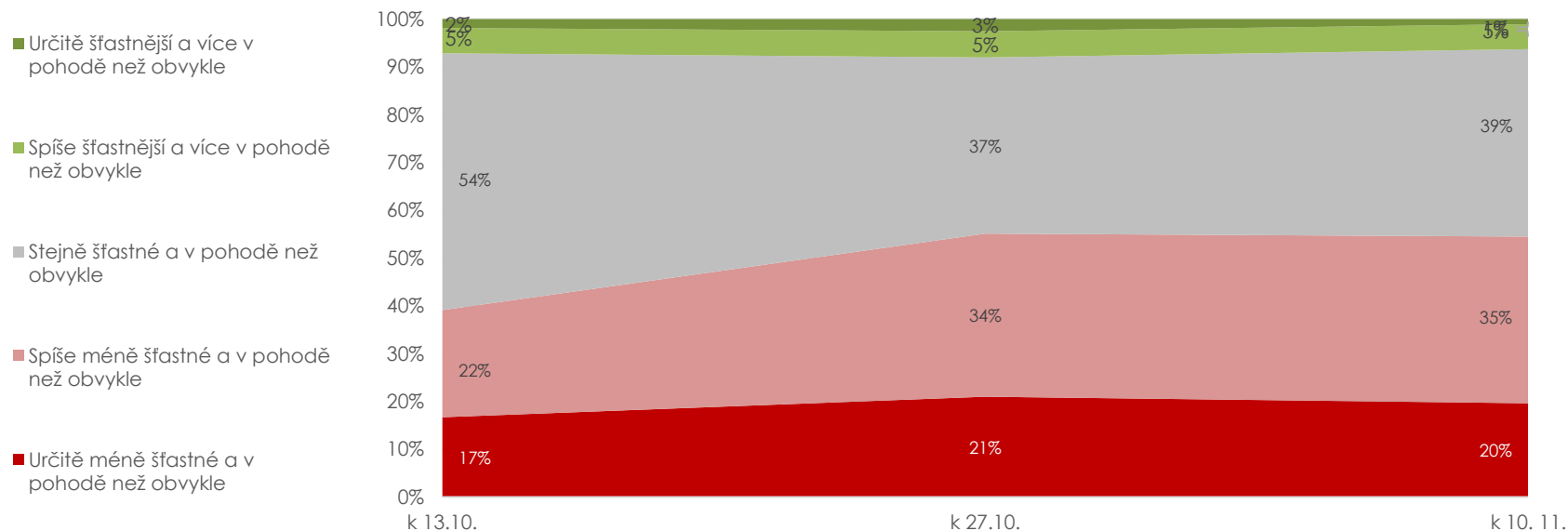
V průběhu podzimní vlny epidemie a distančního vzdělávání došlo k velkému omezení styku s vrstevníky. Na konci září se mimo školu buď se svými nejlepšími kamarády či s širší skupinou kamarádů podle rodičů stýkalo 71 % dětí, na začátku listopadu to byla jen třetina dětí. Děti tedy zažily velký nárůst sociální izolace. Návštěvy uvnitř rodin se změnily naopak jen minimálně – poklesly ze 48 na 41-43 %. Mezi koncem září a začátkem října poklesly i návštěvy obchodů a obchodních center. Tento pokles je ale nižší než omezení volnočasových aktivit (sport, kultura) a setkání s kamarády. V době plné distanční výuky tak do obchodů, obchodních center či restaurací chodilo okolo 36 % dětí školou povinných. Na začátku to sice bylo 57 %, ale dynamika poklesu je nižší než u rozvojových a vrstevnických aktivit.

Návštěvy a nakupování

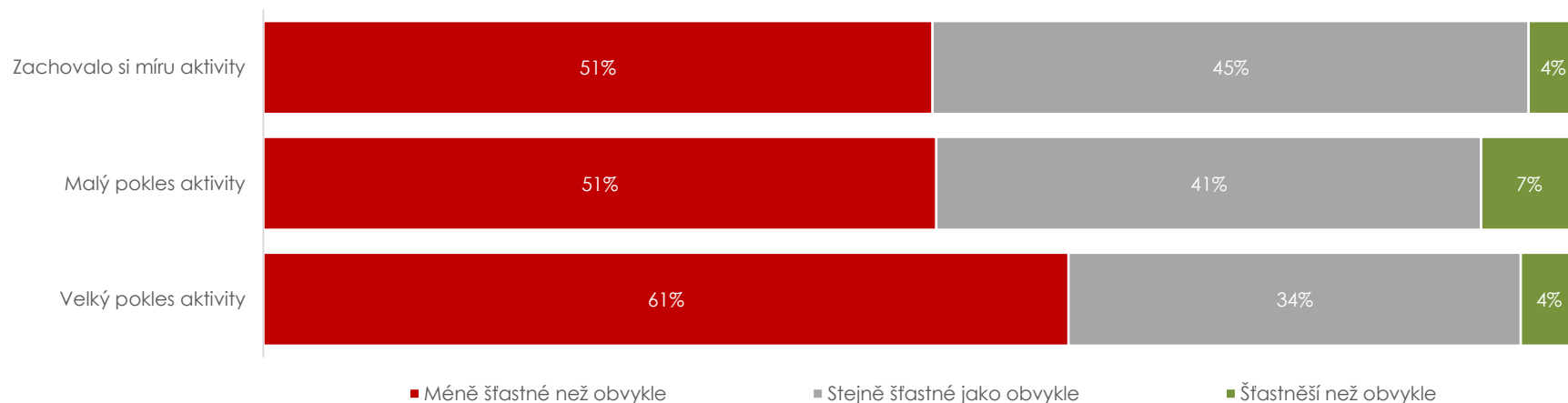
Well-being dětí očima rodičů

Rodičů jsme se také ptali, zda se jim jejich dítě v době dotazování zdá více/méně/stejně šťastné a v pohodě jako obvykle. Na začátku října (většina respondentů odpovídala k 13. 10.), kdy už byla aplikována první protiepidemiologická opatření (omezení některých volnočasových aktivit apod.) odpovědělo 39 % rodičů, že jejich dítě je spíše či určitě méně šťastné než obvykle. Na začátku listopadu – tedy v době pokračující distanční výuky a restrikcí – takto už odpovídalo 55 % rodičů. Minimálně z hlediska rodičů se tedy well-being dětí výrazně zhoršil.

Jak souvisí well-being dítěte s poklesem aktivity

Well-being dítěte vnímaný jeho rodičem do jisté míry souvisí s celkovým poklesem aktivity. U dětí, kde došlo k velkému poklesu aktivity (oproti září dělali o 3 a více ze zkoumaných volnočasových činností méně), okolo 60 % rodičů deklaruje, že jsou méně šťastné než obvykle. U dětí, kde došlo k omezenému či žádnému poklesu aktivity takto odpovědělo jen okolo 50 % rodičů. Existují tedy i jiné faktory well-beingu – věk dítěte, vztahy v rodině, úspěch v distančním vzdělávání. Ale s omezením volnočasové aktivity souvisí. Stále přitom měříme well-being vnímaný rodiči – ti mohou vidět jen část psychologických procesů a nepohody, která je daná izolací dětí. Podrobnější analýza ukazuje, že na začátku listopadu reportovali zhoršený well-being častěji rodiče, jejichž děti omezily sportovní a kulturní aktivity, ale i těch, které přestaly chodit do obchodů.

Kontakt

Autoři:

Daniel Prokop – daniel.prokop@paqresearch.cz

Lucie Marková – lucie.markova@paqresearch.cz

<https://www.paqresearch.cz>

Zpráva o distančním vzdělávání ze 17. vlny projektu *Život během pandemie* zpracována pro:

**učitel
naživo**

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

PAQ
RESEARCH